

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Resultatrapport for finansforetak

1.-3. kvartal 2017

Dato:
15.11.2017

Innhold

INNHold	3
1 HOVEDINNTRYKK	4
2 MAKROØKONOMISK BAKGRUNN	6
3 NORSKE OG NORDISKE FINANSKONSERN	9
NORSKE FINANSKONSERN	9
NORDISKE FINANSKONSERN	10
4 KREDITTINSTITUSJONER OG FINANSIERINGSFORETAK	12
BANKER	12
FINANSIERINGSFORETAK	21
FORBRUKSLÅN I BANKER OG FINANSIERINGSFORETAK	22
5 FORSIKRING	24
LIVSFORSIKRINGSFORETAK	24
SKADEFORSIKRINGSFORETAK	27
6 RESULTAT OG BALANSE FOR HVER BRANSJE	30
7 TABELLER FOR GRUPPER OG ENKELTFORETAK	35
BANKER	35
FINANSIERINGSFORETAK	38

Redaksjonen ble avsluttet 15. november 2017. Alle tall er foreløpige, og det tas forbehold om endringer.

Kilde for alle tall er Finanstilsynet, så fremt annet ikke er angitt.

1 Hovedinntrykk

Bankenes samlede inntjening etter tre kvartaler var noe høyere enn i samme periode året før. Resultat før skatt økte fra 1,1 til 1,2 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK). Økt egenkapital i bankene det siste året førte likevel til at egenkapitalavkastningen gikk noe ned, til 11,6 prosent.

Lavere tap på utlån er den viktigste forklaringen til bedre resultater. For bankene samlet ble tapene mer enn halvert, til 0,17 prosent av utlån. Nedgangen i tap var særlig stor for enkelte av de største bankene, som gjorde betydelige nedskrivninger på oljerelaterte eksponeringer i 2016. Også gruppene av mellomstore og mindre banker hadde lavere tap enn ett år tidligere.

Bankenes netto renteinntekter viste positiv utvikling, og var på det høyeste nivået, sett i forhold til GFK, siden 2005. Alle tre grupper av banker viste bedring i nettorenten, men økningen var særlig sterk for gruppen av mellomstore banker. Denne økningen forklares i stor grad av utviklingen for banker med sterk vekst i forbrukslån. Som følge av nedgang i pengemarkedsrenten gjennom året har utlånsmarginen bedret seg noe, mens innskuddsmarginen har gått ned. Uvektet totalmargin, differansen mellom utlåns- og innskuddsrente, har vært relativt stabil i perioden.

Andre inntekter var noe lavere enn ett år tidligere, til dels som følge av at bankene hadde betydelige gevinster på salget av eierinteresser i Visa Europe i 2016. I tillegg hadde bankene i år lavere positive verdiendringer på finansielle instrumenter, påvirket av negative verdiendringer på sikringsinstrumenter benyttet i forbindelse med den langsiktige finansieringen. Netto provisjonsinntekter viste en svak bedring fra året før.

Driftskostnadene i bankene økte noe i forhold til forvaltningskapitalen sammenlignet med ett år tilbake. Økningen er påvirket av innføringen av finansskatt fra januar i år. Som følge av høyere kostnadsvekst enn inntektsvekst steg det samlede kostnad-/inntektsforholdet med halvannet prosentpoeng, til 47 prosent. Det var særlig gruppen av de større bankene som økte kostnadsnivået, som følge av lavere vekst i inntekter enn gruppene av mellomstore og mindre banker.

Bankenes samlede utlånsvekst har økt noe de siste kvartalene, til en vekst siste tolv måneder på 6,2 prosent. Særlig sterk vekst var det i gruppene av mindre og mellomstore banker, med hhv. 11,2 og 10,3 prosent. De siste årene har veksten vært sterkest for utlån til personkunder, og veksten til denne kundegruppen økte svakt i tredje kvartal. Norske banker hadde her en vekst på 8,1 prosent, mens de utenlandske bankenes filialer hadde en vekst på 4,6 prosent ved utgangen av september. For utlån til innenlandske bedriftskunder hadde bankene lav vekst gjennom 2016. De siste kvartalene har veksten tatt seg opp, til 5,9 prosent ved utgangen av mars. Utenlandske filialer reduserte vekstraten betraktelig i 2016, men har økt veksten noe de siste kvartalene, til en årsvekst på 4,6 prosent ved utgangen av september. Omfanget av misligholdte lån er stabilt, og utgjorde fremdeles kun 1,1 prosent av utlånsmassen.

Bankene hadde en betydelig økning i innskudd fra kunder siste år, med 9,6 prosent. Innskuddsdekningen, inkludert utlån ført i deleide OMF-foretak, økte dermed med 3 prosentpoeng siste år, til 60 prosent.

Veksten i forbrukslån gikk svakt ned i tredje kvartal, men var fremdeles svært høy, med en vekst til innenlandske kunder på 15,3 prosent siste tolv måneder. De siste årene har det særlig vært nye tilbydere med forbrukslån som hovedaktivitet, som har hatt den sterkeste veksten i forbrukslån, mens veksten for andre banker har vært moderat.

Livsforsikringsforetakenes resultat før skatt utgjorde 0,6 prosent av GFK i første til tredje kvartal 2017, som er uendret sammenlignet med samme periode i fjor. Betydelig økning i urealiserte gevinster, i hovedsak som følge av oppgang i aksjemarkedene, bidro til at det verdjusterte resultatet økte fra 1,1 til 1,5 prosent av GFK.

Bokført avkastning i kollektivporteføljen var 5,0 prosent (annualisert), som er om lag samme nivå som i de tre første kvartalene i 2016. Oppgangen i aksjemarkedene bidro også til at den verdjusterte avkastningen, som også inkluderer urealiserte gevinster, økte fra 5,4 til 6,0 prosent (annualisert).

Sammensetning av investeringene i kollektivporteføljen har endret seg lite det siste året. Aksjeandelen var 16 prosent ved utgangen av tredje kvartal. Det er imidlertid store variasjoner i foretakenes aksjeandel. Utlån og fordringer til amortisert kost har økt betydelig de siste årene, og utgjorde 21 prosent av kollektivporteføljen ved utgangen av tredje kvartal 2017. Veksten er blant annet drevet av en økning i utlån med pant i bolig, hovedsakelig ved porteføljeoverføringer innen samme konsern.

Skadeforsikringsforetakene (uten captives) hadde et resultat før skatt på 6,9 mrd. kroner i de tre første kvartalene i 2017. Det utgjorde 21,6 prosent av premieinntektene, noe som er en nedgang på to prosentpoeng sammenlignet med samme periode i fjor. Nedgangen skyldes en økning i forsikringsrelaterte driftskostnader, som i hovedsak skyldes en engangseffekt i Gjensidige Forsikring i fjor knyttet til en endring i pensjonsordningen.

Combined ratio var 88 prosent for skadeforsikringsforetakene samlet i de tre første kvartalene i 2017, en økning på ett prosentpoeng sammenlignet med samme periode i fjor. Økningen skyldes høyere kostnadsprosent som følge av engangseffekten i Gjensidige. De små skadeforsikringsforetakene har høyest combined ratio, som følge av at de generelt har vesentlig høyere kostnadsprosent enn de større foretakene.

Også for skadeforsikringsforetakene har finansinntektene, og dermed utviklingen i verdipapirmarkedene, stor betydning for det samlede resultatet. Aksjeandelen var 11 prosent ved utgangen av første halvår, mens obligasjoner utgjorde 40 prosent av forvaltningskapitalen. Andelene har endret seg lite det siste året.

2 Makroøkonomisk bakgrunn

Norsk økonomi

Konjunkturedgangen i norsk økonomi siden 2014 er tilbaketrukket. I tredje kvartal 2017 økte BNP Fastlands-Norge med 0,6 prosent (sesongjustert) fra andre kvartal. Dette er om lag samme veksttakt som i de to foregående kvartalene, se tabell 2.1. Privat tjenesteproduksjon, som f.eks. forretningsmessige tjenester, varehandel og reiseliv stod for en stor del av veksten i tredje kvartal. Oppgang innenfor bygg og anlegg og oppdrettsnæringen forklarer også deler av veksten. Privat konsum, fastlandsinvesteringene og eksport av tradisjonelle varer bidro også. Arbeidsledigheten har sunket siden sommeren 2016. I tredje kvartal 2017 var ledighetsraten målt ved Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse (AKU) 4,1 prosent (sesongjustert). Nedgangen fra 4,3 prosent i andre kvartal skyldes redusert arbeidsstyrke.

Veksten i samlet kreditt (K3) tok seg noe opp fra utgangen av første kvartal til andre kvartal til tross for større fall i utenlandsgjelden, se tabell 2.1. I tredje kvartal steg tolv månedersveksten i innenlandsk kreditt (K2). Veksten økte i de ikke-finansielle foretakene og avtok i husholdningene. For Norge sett under ett har boligprisene falt siden april i år. Dette gjenspeiles i en avtakende tolv månedersvekst. Ved utgangen av tredje kvartal hadde boligprisene økt med 1,5 prosent siste tolv måneder. Dette er 4,8 prosentpoeng lavere tolv månedersvekst enn ved utgangen av andre kvartal. Det er store regionale forskjeller. I flere av storbyene er tolv månedersveksten negativ. I oktober var prisnedgangen i Oslo 1,8 prosent fra foregående måned.

Tabell 2.1: Nøkkeltall norsk økonomi, prosentvis vekst

	1.kv.17	2.kv.17	3.kv.17	Okt 2017
BNP	0,1	1,1	0,7	
BNP Fastlands-Norge	0,7	0,6	0,6	
Boligpris (12 mnd.vekst v/utgang)	11,7*	6,3*	1,5*	0,7
K3	1,0	1,1		
K3 Utenlandsgjeld	-12,0	-13,1		
K2*	5,2	5,7	5,8	
K2 Husholdninger*	6,7	6,6	6,5	
K2 Ikke-finansielle foretak*	2,3	4,0	4,6	
Arbeidsledighet (AKU)	4,3	4,3	4,1	

* Utgangen av kvartalet (tolv månedersvekst)

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Eiendom Norge

Aksje- og rentemarkeder

I første halvår 2017 var det en betydelig oppgang i aksjemarkedene internasjonalt, se figur 2.1. I tredje kvartal og videre inn i fjerde kvartal har den positive utviklingen i aksjemarkedene fortsatt i USA og euroområdet. I Japan har oppgangen vært spesielt sterk i perioden etter utgangen av tredje kvartal, se tabell 2.2.

Nivået på de lange statsrentene i USA falt i første halvår, hovedsakelig som følge av lavere inflasjonsforventninger og forventninger til en mer gradvis innstramning av pengepolitikken. Etter små bevegelser i tredje kvartal har nivået på de lange amerikanske statsrentene økt noe så langt i fjerde kvartal. De lange rentene i Tyskland var i tredje kvartal tilnærmet uendret, etter å ha økt gjennom første halvår, se figur 2.2. Den amerikanske sentralbanken (FED) har økt styringsrenten to ganger i 2017, senest i juni. Dette trakk de amerikanske korte rentene noe opp i første halvår. I tredje kvartal var det små bevegelser i rentenivået på de korte rentene både i USA og euroområdet.

Verdien av aksjer notert på Oslo Børs økte betydelig i tredje kvartal 2017, og sterkere enn i euroområdet og USA i samme periode. Fra utgangen av tredje kvartal og frem til medio november har aksjekursene på Oslo Børs økt videre og er på et historisk høyt nivå. Det var små bevegelser i nivået på de lange norske rentene gjennom tredje kvartal. Rentenivået har falt svakt sammenlignet med inngangen av året og var per midten av november noe lavere enn ved inngangen til 2017. De norske pengemarkedsrentene fortsatte noe ned i tredje kvartal etter å ha falt markant i første og andre kvartal.

Figur 2.1: Aksjeindekser utvalgte land

Kilde: Thomson Reuters Datastream

Figur 2.2: Rente på 10-årige statsobligasjoner

Kilde: Thomson Reuters Datastream

Den norske kronen styrket seg markert mot dollar og euro i tredje kvartal 2017. Kronestyrkelse kan trolig ses i sammenheng med stigende oljepris i perioden. Oljeprisen var ved utgangen av september rundt 30 prosent høyere enn ved utgangen av andre kvartal. Fra utgangen av tredje kvartal og frem til midten av november har kronen svekket seg mot flere nøkkelvalutaer, se tabell 2.2, til tross for at oljeprisen har fortsatt å stige i samme periode.

Figur 2.3: Valutakursutvikling

Kilde: Thomson Reuters Datastream

Tabell 2.2: Utviklingen i verdipapir- og valutamarkedet. Endring i prosent (aksjer og valuta) og basispunkter (renter)

		Nivå	Endr. i basispkt (renter), i % (aksjer og valuta)	
		13.11.17	3.kv.17	31.12-13.11
Aksjemarkeder	Norge		13,3	22,6
	USA		4,5	17,6
	Euroområdet		4,4	14,2
	Japan		4,3	18,1
	Verden		5,0	18,8
Statsrenter 10 år	Norge	1,64	-2	-6
	USA	2,40	2	-3
	Tyskland	0,42	-1	21
Pengemarkedsrenter 3 mnd	Norge	0,82	-2	-35
	USA	1,41	3	42
	Euroområdet	-0,38	-1	-4
Sw aprenter Norge	2 år	1,08	-10	-21
	5 år	1,43	-3	-13
	10 år	1,87	-4	-8
Valutakurser	EUR/NOK	9,53	-1,5	5,0
	USD/NOK	8,17	-5,0	-5,1
	Imp.vektet NOK	104,91	-2,7	1,4

Kilde: Thomson Reuters Datastream

3 Norske og nordiske finanskonsern

Norske finanskonsern

De største norskeide finanskonsernene er aktører innenfor de fleste delene av finanssektoren. Av disse er det ett finanskonsern, DNB ASA, som er bankdominert. DNB ASA er det største norske finanskonsernet med en forvaltningskapital på 2 723 mrd. kroner ved utgangen av tredje kvartal 2017. Blant de forsikringsdominerte konsernene er KLP-konsernet størst, med en forvaltningskapital på 641 mrd. kroner ved utgangen av tredje kvartal 2017.

Dette kapitlet baserer seg på offentlige tall fra konsernene. I det følgende vises resultatene og enkelte nøkkeltall, samt resultater på ulike virksomhetsområder slik konsernet selv fremstiller resultatene i sine regnskapsrapporter.

Tabell 3.1: Resultat før skatt og egenkapitalavkastning for norskeide finanskonsern

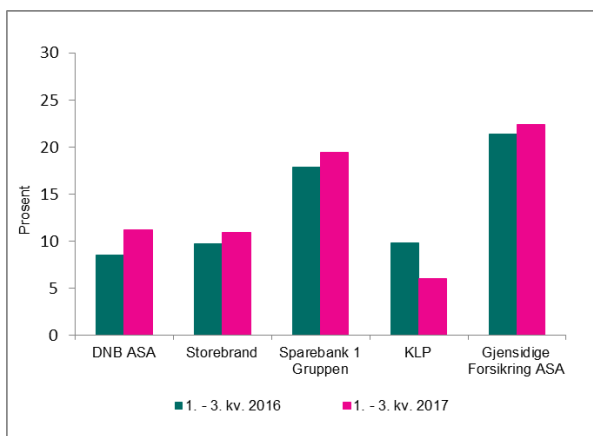
	1. - 3. kvartal 2017			1. - 3. kvartal 2016		
	Mill. kr.	% av GFK	EK-avkastn.	Mill. kr.	% av GFK	EK-avkastn.
DNB ASA	20 035	1,0 %	11,2 %	17 743	0,9 %	8,5 %
Storebrand	1 912	0,5 %	10,9 %	1 690	0,4 %	9,7 %
SpareBank 1 Gruppen	1 437	2,9 %	19,4 %	1 439	3,2 %	17,8 %
KLP-konsernet	2 799	0,6 %	6,0 %	2 085	0,5 %	9,8 %
Gjensidige Forsikring ASA	4 586	4,3 %	22,4 %	4 834	4,9 %	21,4 %

Kilder: Delårsrapporter. For KLP-konsernet er egenkapitalavkastningen beregnet av Finanstilsynet.

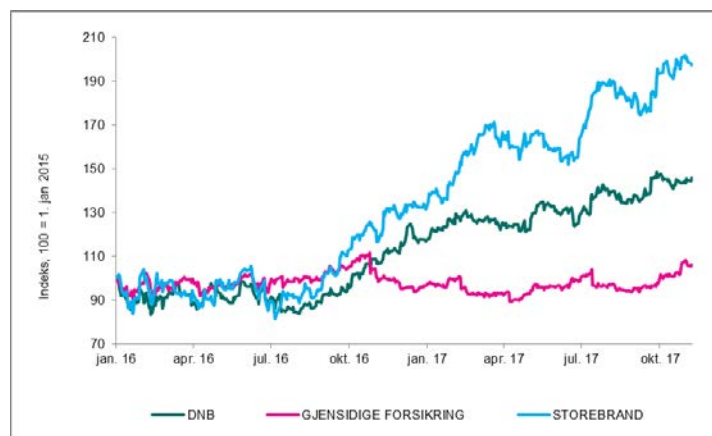
Tre av finanskonsernene rapporterte en økning i resultat før skatt etter tre kvartaler, sammenlignet med samme periode i fjor, se tabell 3.1. KLP-konsernet peker på at resultatforbedringen hovedsakelig skyldes et positivt bidrag fra gevinster på finansielle instrumenter, mens sum premieinntekter ble redusert fra samme periode i 2016. DNB ASA bedret resultatet fra alle segment med unntak av resultat fra egenhandel, mens Storebrand-konsernet oppnådde bedre resultat i segmentene sparing, garantert pensjon og forsikring. Resultatet i Gjensidige Forsikring sank markant, hovedsakelig som følge av økt kostnadsprosent for forsikringsvirksomheten. Sparebank 1 Gruppen fikk et resultat før skatt om lag på nivå med fjoråret.

Med unntak av Gjensidige Forsikring ASA økte resultatet fra pensjon og livsforsikring for alle finanskonsernene, sammenlignet med samme periode i 2016. Innen skadeforsikringssegmentet var det kun KLP og Gjensidige Forsikring som rapporterte en nedgang i resultat sammenlignet med fjoråret.

Samtlige finanskonsern økte forvaltningskapitalen i tredje kvartal 2017 sammenlignet med tredje kvartal 2016. Med unntak av KLP bedret også alle egenkapitalavkastningen i samme periode. For KLP falt egenkapitalavkastningen med 5,6 prosentpoeng til 6 prosent, som følge av både høyere skattekostnad og økt egenkapital.

Kilder: Delårsrapporter. For KLP er egenkapitalavkastningen beregnet av Finanstilsynet.

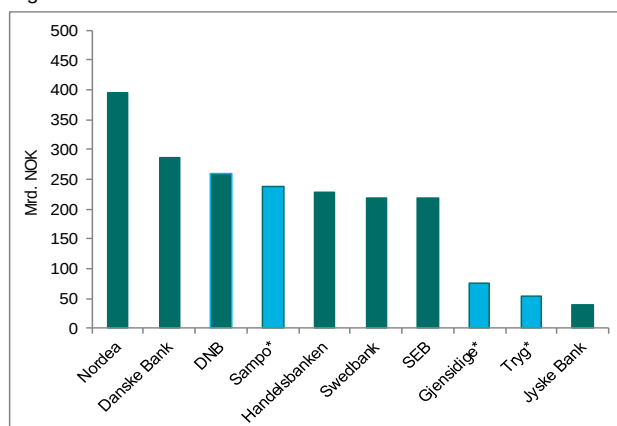
Kilde: Thomson Reuters Datastream

Så langt i år har aksjekursutviklingen vært positiv for Gjensidige Forsikring ASA, DNB ASA og Storebrand ASA med en økning på henholdsvis 10, 25 og 50 prosent siden utgangen av 2016.

Nordiske finanskonsern

Nordea er det største nordiske finanskonsernet målt etter både forvaltningskapital og markedsverdi, se figur 3.3. DNB er tredje størst vurdert til markedsverdi, og femte størst målt etter forvaltningskapital. Sju av de ti største konsernene har virksomhet i Norge.

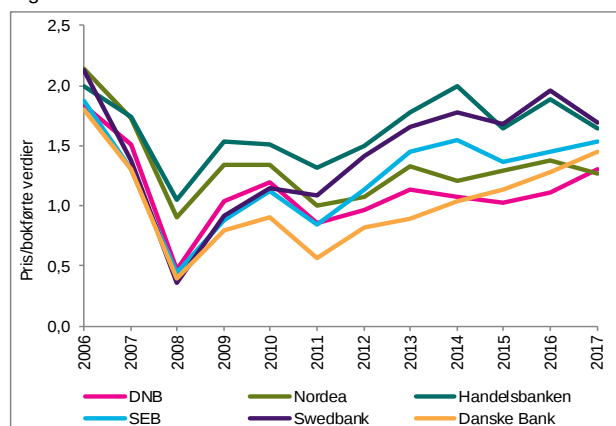
Figur 3.3: Markedsverdi nordiske finanskonsern

Kilde: J.P. Morgan, 7. november 2017

*Sampo, Gjensidige og Tryg er forsikringsdominert

Figur 3.4: Pris/bokført verdi

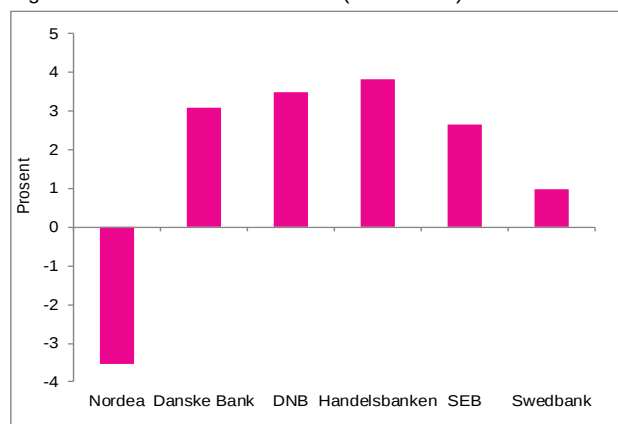

Kilde: J.P. Morgan, 7. november 2017

Swedbank og Handelsbankens aksjer har de siste årene vært høyest verdsatt målt etter bokførte verdier (P/B), se figur 3.4. Målt etter markedsverdi i forhold til løpende inntjening (P/E), lå Handelsbanken høyest per 7. november 2017 med en aksjekurs på 14,6 ganger inntjeningen, og Danske Bank lavest med en aksjekurs på 11,7 ganger inntjeningen. DNB var verdsatt til 13,2 ganger inntjeningen, mens gjennomsnittet for de store nordiske finanskonsernene var 12,9.

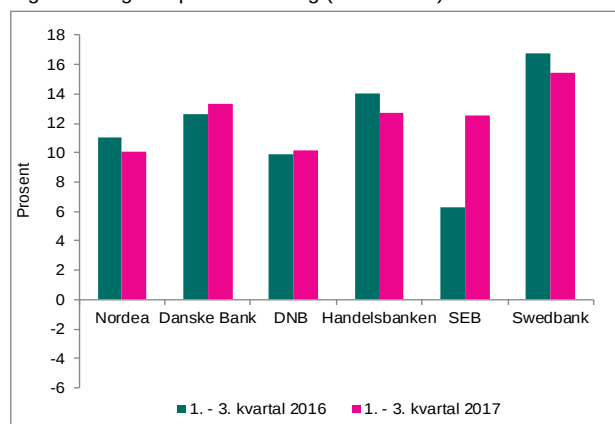
Nordea reduserte utlånene siste 12 måneder, se figur 3.5. Veksten i DNB og Nordea er korrigert for reklassifisering av porteføljene i forbindelse med sammenslåingen av virksomheten i de baltiske landene. DNB og Nordea hadde lavest egenkapitalavkastning av de nordiske finanskonsernene i 1. – 3. kvartal 2017, se figur 3.6. Den relativt lave egenkapitalavkastningen i DNB må ses i sammenheng med at konsernet har høyest egenkapital av de nordiske finanskonsernene målt etter forvaltningskapital. SEB hadde betydelige nedskrivninger på materielle og immaterielle eiendeler i 2016. Swedbank hadde høyest egenkapitalavkastning av de nordiske finanskonsernene med 15,4 prosent.

Figur 3.5: Utlånsvekst 12 måneder (lokal valuta)

Kilde: Kvartalsrapporter

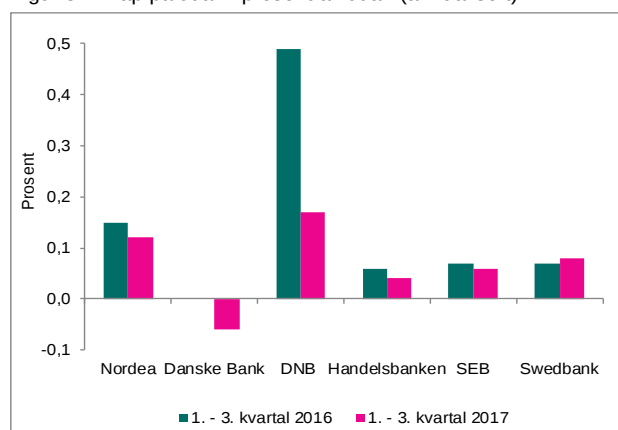
Figur 3.6: Egenkapitalavkastning (annualisert)

Kilde: Kvartalsrapporter

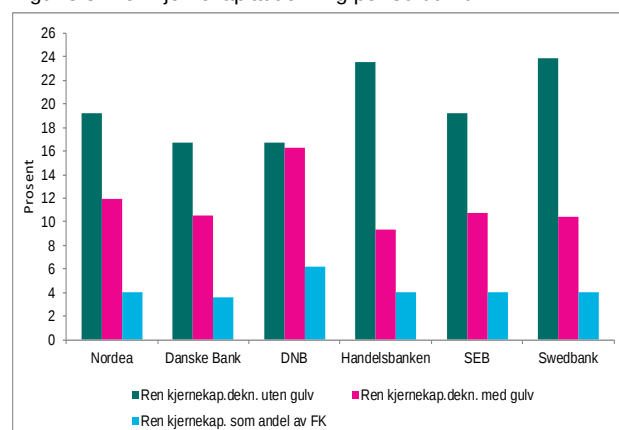
Tapsnivået i de nordiske finanskonsernene er fortsatt meget lavt, se figur 3.7. Differansen mellom ren kjernekapitaldekning med og uten gulv på beregningsgrunnlaget, varierte fra 0,4 prosentpoeng i DNB til 14,2 prosentpoeng i Handelsbanken. DNB hadde høyest ren kjernekapitaldekning (med Basel I-gulv) ved utgangen av tredje kvartal 2017 med 16,3 prosent, se figur 3.8. DNB hadde også høyest ren kjernekapital som andel av forvaltningskapitalen med 6,2 prosent.

Figur 3.7: Tap på utlån i prosent av utlån (annualisert)

Kilde: Kvartalsrapporter

Figur 3.8: Ren kjernekapitaldekning per 30.09.2017

Kilde: Kvartalsrapporter

4 Kredittinstitusjoner og finansieringsforetak

Banker

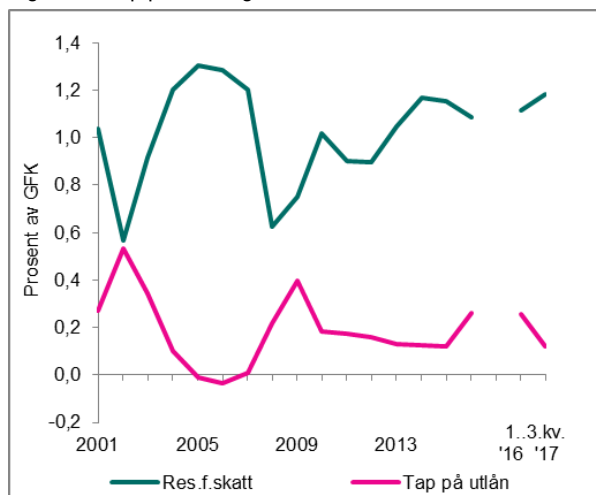
- Positiv utvikling i nettorenten og lavere tap på utlån bidro til bedret resultat
- Utlånsvekst til personkunder ytterligere opp, svak økning også i veksten til bedrifter
- Fremdeles svært høy vekst i forbrukslån

Kapittelet viser aggregert utvikling for samtlige 126 norske banker. For banker som er finanskonsern benyttes regnskapstall for bankkonsern, for øvrige banker benyttes morbanktall. Når resultatposter sees i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK), eller utlån, er prosentsatsene annualisert. Vekstrater gjelder de siste 12 måneder, så fremt ikke annet er angitt. Det vises også, i vedlegg, utvikling for tre grupper av banker: de syv større bankene (DNB Bank og de seks store regionsparebankene, som utgjør 73 prosent av samlet forvaltningskapital i norske banker), mellomstore banker (24 banker med mer enn 10 mrd. kroner i forvaltningskapital, som utgjør 19 prosent av total forvaltningskapital) og mindre banker (95 banker med mindre enn 10 mrd. kroner i forvaltningskapital, som utgjør 8 prosent av total forvaltningskapital).

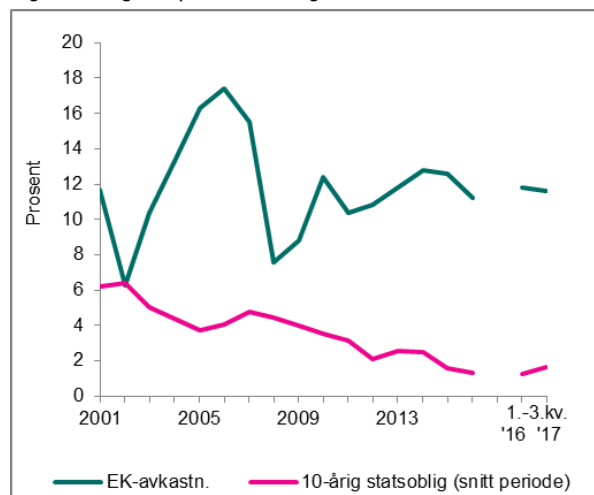
Resultat

Bankenes samlede resultat før skatt etter tre kvartaler økte fra 1,1 til 1,2 prosent forhold til GFK, sammenlignet med ett år tidligere. Hovedårsaken til bedringen i resultat var lavere tap på utlån, se figur 4.1. Høyere egenkapital i bankene førte likevel til at egenkapitalavkastningen sank marginalt, til 11,6 prosent, se figur 4.2.

Figur 4.1: Tap på utlån og resultat før skatt

Figur 4.2: Egenkapitalavkastning

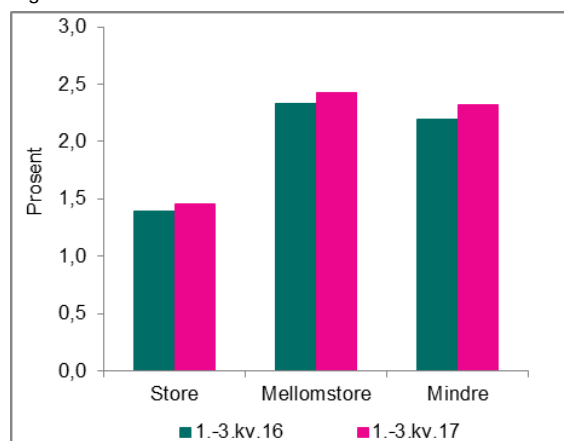
Kilde: Norges Bank (statsobligasjonsrente)

Tabell 4.1: Resultat for samtlige norske banker

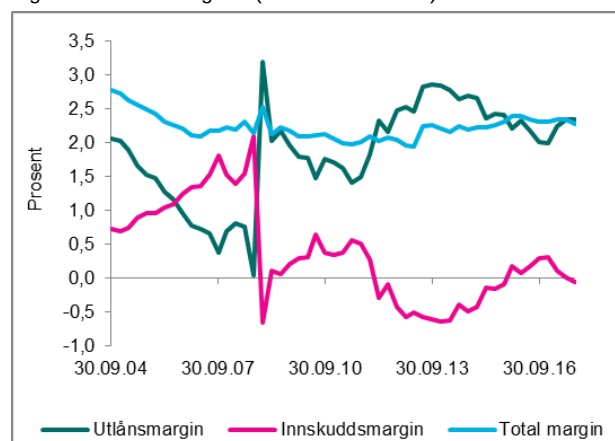
	1.-3.kv.17		1.-3.kv.16	
	Mill. kr.	% GFK	Mill. kr.	% GFK
Netto renteinntekter	58 232	1,70	53 798	1,62
Andre inntekter	20 801	0,61	24 275	0,73
herav verdiendr. finansielle instrumenter	4 012	0,12	6 190	0,19
Driftskostnader	35 085	1,02	32 537	0,98
herav lønn og personalkostnader	17 924	0,52	16 573	0,50
Resultat før tap på utlån	43 948	1,28	45 536	1,37
 Bokførte tap på utlån	4 159	0,12	8 624	0,26
Gev/tap ikke-fin.ei /langsiktige verdip.	774	0,02	147	0,00
Resultat før skatt	40 563	1,18	37 058	1,11
 Skattekostnad	9 106	0,27	7 986	0,24
Resultat etter skatt	31 457	0,92	29 072	0,87
 Egenkapitalavkastning (%)	11,6		11,8	

Netto renteinntekter økte sammenlignet med året før, både som følge av høyere utlånsrenter og fortsatt reduksjon i finansieringskostnader. Økningen i nettorente for gruppene av de mellomstore og mindre bankene forklares delvis av at gruppene inneholder flere banker med høy vekst innen forbruksfinansiering, som har til dels svært høye utlånsrenter. Synkende pengemarkedsrente gjennom 2017 har redusert innskuddsmarginen, mens total margin har vært relativt stabil, se figur 4.4.

Figur 4.3: Netto renteinntekter ift GFK

Figur 4.4: Rentemarginer (ift. 3-mnd. NIBOR)

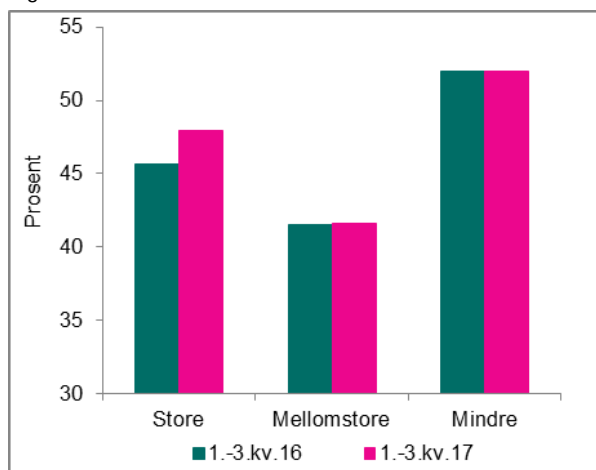

Kilde: Oslo Børs (for referanserenten, 3mnd NIBOR)

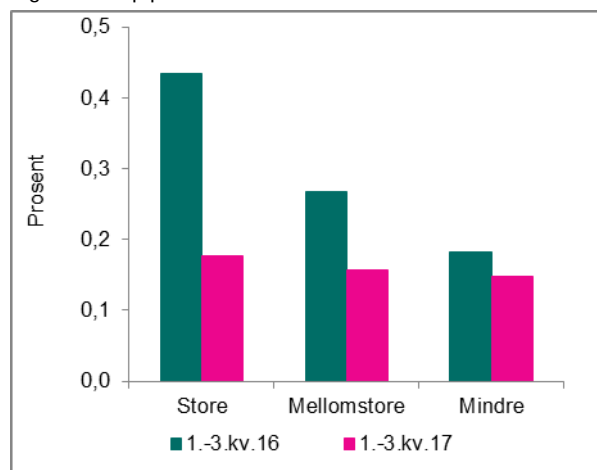
Andre inntekter var lavere enn ett år tidligere, til dels som følge av at bankene i 2016 hadde store gevinster på salget av eierinteresser i Visa Europe. I tillegg bidro lavere positive verdiendringer på finansielle instrumenter til reduksjonen, særlig påvirket av negative verdiendringer på sikringsinstrumenter (basisswapper). Netto provisjonsinntekter viste derimot en svak bedring. Bankenes samlede driftskostnader økte med 8 prosent siste år, noe som også medførte en svak økning relativt til forvaltningskapitalen. Økningen er påvirket av innføringen av skatt på finansielle aktiviteter fra 1. januar 2017 (utgjør 5 prosent av grunnlaget for arbeidsgiveravgift). Som følge av høyere vekst i kostnader enn i inntekter økte bankenes samlede kostnad-/inntektsforhold med i overkant av halvannet prosentpoeng, til 46,8 prosent. Det er i stor

grad gruppen av de større bankene som har en økning, som følge av en lavere inntektsvekst enn i de andre to gruppene, se figur 4.5.

Figur 4.5: Kostnad/inntektsforhold

Figur 4.6: Tap på utlån ift utlånsvolum

Bankenes tap på utlån utgjorde 0,17 prosent (annualisert) av utlånsvolumet, mer enn en halvering i tapsnivå sammenlignet med ett år tidligere, se figur 4.6. Gruppen av de største bankene viste sterkest reduksjon i tap, som følge av at flere banker i denne gruppen gjorde betydelige nedskrivninger på oljerelaterte eksponeringer i 2016. Flere banker i gruppen av de mellomstore driver hovedsakelig med forbrukslån, og har dermed et høyere tapsnivå enn andre banker. Til tross for dette har også denne gruppen betydelig lavere tap så langt i år, påvirket av effekter fra porteføljesalg.

Balanse

Bankene hadde en vekst i brutto utlån til kunder på 6,2 prosent siste år, hensyntatt utlån balanseført i OMF-foretak, se tabell 4.2.

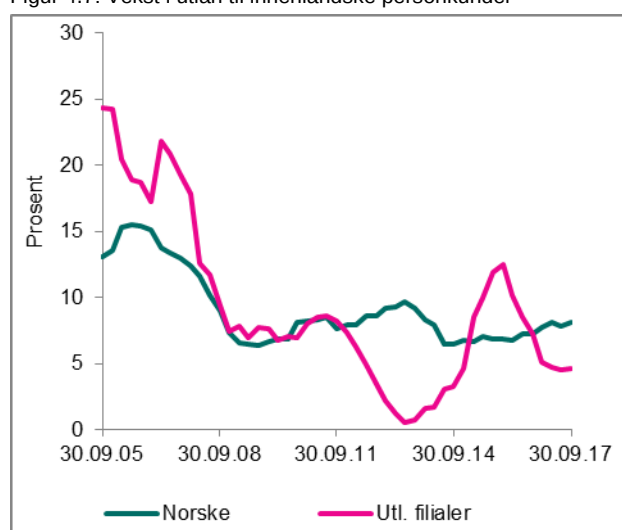
Tabell 4.2: Balanseposter for samtlige norske banker

	30.09.17		30.09.16		vekst i %
	Mrd.kr	% av br. utlån	Mrd.kr	% av br. utlån	
Forvaltningskapital	4 524,8		4 258,8		6,2
Brutto utlån til kunder	3 315,4		3 114,0		6,5
... Inkl. utlån i gruppeeide OMF-foretak	3 584,4		3 374,2		6,2
Tapsnedskrivninger på utlån	-28,1	-0,90	-27,3	-0,95	2,8
herav individuell tapsnedskrivning	-16,1	-0,52	-16,2	-0,56	-0,2
herav gruppenedskrivning	-11,9	-0,38	-11,1	-0,39	7,2
Brutto misligholdte utlån	37,8	1,1	39,9	1,3	-5,3
Gjeld til kredittinstitusjoner	307,3		261,4		17,6
Innskudd fra kunder*	2 160,6		1 971,7		9,6
Verdipapirgjeld	1 377,6		1 362,2		1,1
Innskuddsdekning (%)	65,2		63,3		

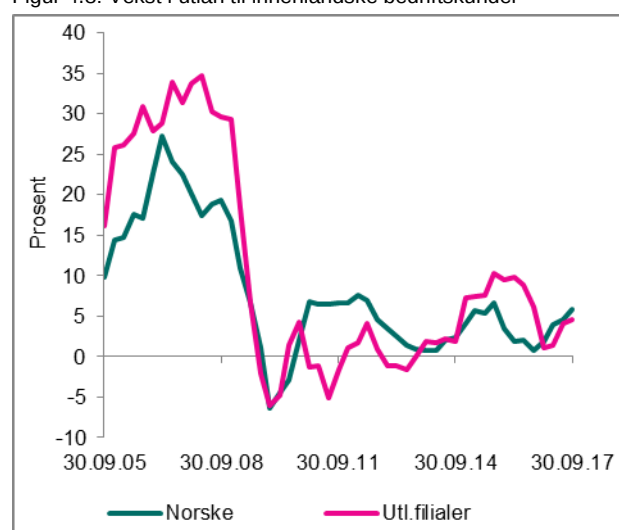
Utlånsveksten siste år var særlig høy for gruppen av de mindre bankene, med 11,2 prosent. Gruppen av mellomstore banker inkluderer flere banker med betydelige forbrukslånsporteføljer, og hadde en vekst på 10,3 prosent. De største bankene hadde en samlet vekst på 6,5 prosent.

Vekstraten i bankenes utlån til norske personkunder¹ økte svakt i siste kvartal, til en årsvekst på 8,1 prosent ved utløpet av september, se figur 4.7. Veksten fra utenlandske bankers filialer sank betraktelig fra utgangen av 2015 til andre kvartal i år, men var nær uendret i tredje kvartal, på 4,6 prosent. For samtlige banker, inkludert utenlandske filialer, var utlånsveksten til personkunder 7,4 prosent, mot 7,2 prosent ett kvartal tidligere.

Figur 4.7: Vekst i utlån til innenlandske personkunder

Figur 4.8: Vekst i utlån til innenlandske bedriftskunder

Bankenes utlånsvekst til innenlandske bedriftskunder har økt jevnt det siste året, til 5,9 prosent ved utgangen av september, se figur 4.8. Veksten for de utenlandske bankenes filialer har også tatt seg opp de siste to kvartalene til en årsvekst på 4,6 prosent. For samtlige banker var utlånsveksten til bedriftskunder 5,4 prosent ved utgangen av september, etter en økning på ett prosentpoeng i siste kvartal.

Bankenes akkumulerte tapsnedskrivninger var 3 prosent høyere enn for ett år siden, men 1 prosent lavere enn ved utgangen av forrige kvartal. Omfanget av misligholdte engasjementer (klassifisert som mislighold senest 30 dager etter forfall/overtrekk) var nær uendret fra forrige kvartal og tilsvarte 1,1 prosent. Bankene har foretatt tapsnedskrivninger på misligholdte engasjementer tilsvarende 21 prosent av misligholdsvolumet², dette var 2 prosentpoeng høyere enn kvartalet før, men uendret i forhold til ett år tidligere. For øvrige tapsutsatte engasjementer (engasjementer som ikke er misligholdt, men hvor bankene har gjort nedskrivninger) var nedskrivningsgraden 39 prosent, en økning på 3 prosentpoeng i siste kvartal.

¹ Skandiabanken endret selskapstype fra filial av utenlandsk bank til norsk bank i fjerde kvartal 2015, og Nordea Bank Norge ble filialisert i første kvartal 2017. I tidsseriene er disse bankene gruppert i den selskapstypen de er pr dags dato.

² Tall for nedskrivningsgrad på problemlån omfatter ikke datterselskaper i utlandet

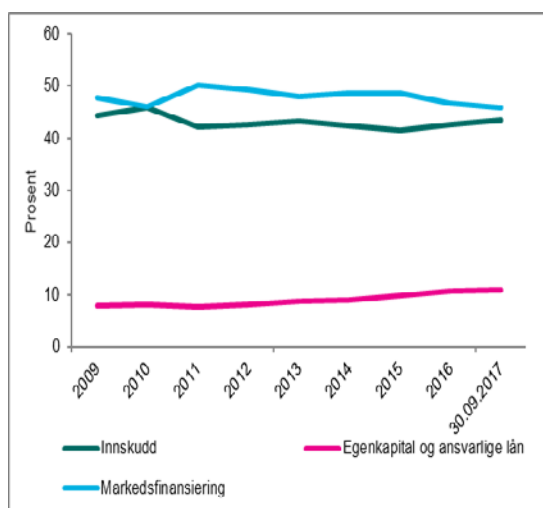
Finansiering

Bankenes finansiering består i hovedsak av innskudd fra kunder og innlån i penge- og obligasjonsmarkedene. Andelen kundeinnskudd av total finansiering var 43 prosent ved utgangen av tredje kvartal 2017. Markedsfinansiering utgjorde 46 prosent. Andelen har ligget relativt stabilt de siste årene, se figur 4.9.

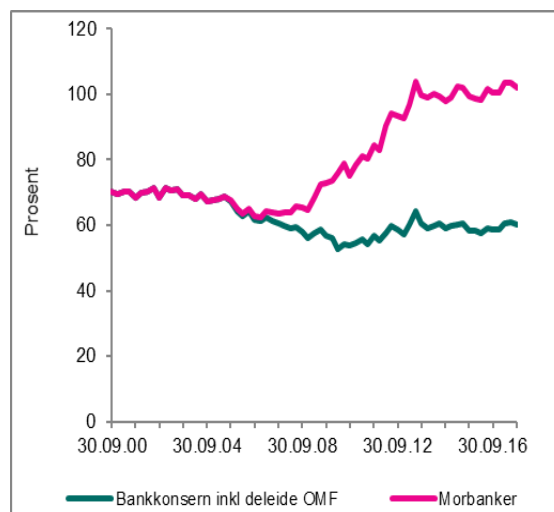
Innskudd fra kunder steg med nær 10 prosent fra utgangen av tredje kvartal 2016 til utgangen av tredje kvartal 2017.

Innskuddsdekningen (innskudd i prosent av utlån) i de norske morbankene ble noe redusert siste kvartal til 102 prosent, men har økt siste år. Inkluderer lånene som ligger i hel- og deleide OMF-foretak var innskuddsdekningen 60 prosent, se figur 4.10.

Figur 4.9: Utvikling i finansieringskilder, banker og OMF-foretak. Prosent av total finansiering

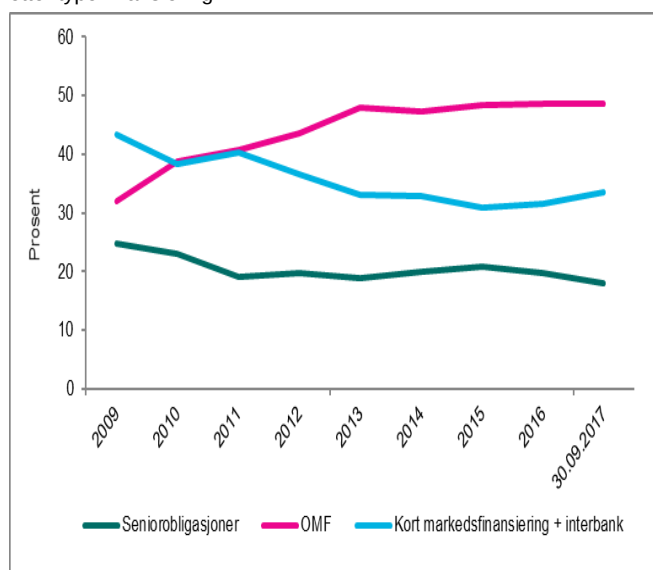

Figur 4.10: Innskuddsdekning

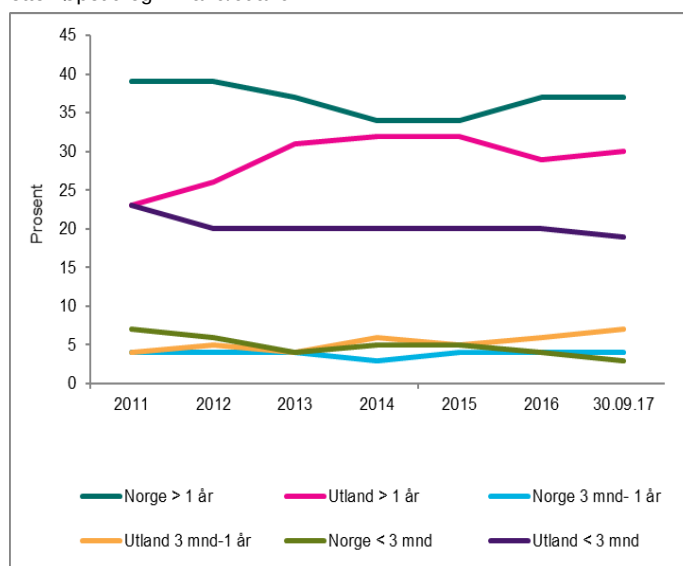

Bankenes markedsfinansiering består av seniorobligasjoner, OMF og kort markedsfinansiering inkludert interbankgjeld. OMF utgjør den største andelen av bankenes markedsfinansiering, se figur 4.11. Andelen ble noe redusert sammenlignet med utgangen av første halvår i år da den var på det høyeste nivået noensinne, men andelen er fortsatt høy. Andelen kort markedsfinansiering har økt svakt både sammenlignet med utgangen av første halvår i år og utgangen av tredje kvartal i fjor. Andelen seniorobligasjoner er noe redusert i samme periode.

Figur 4.11: Utvikling i markedsfinansiering, banker og OMF-foretak, etter type finansiering

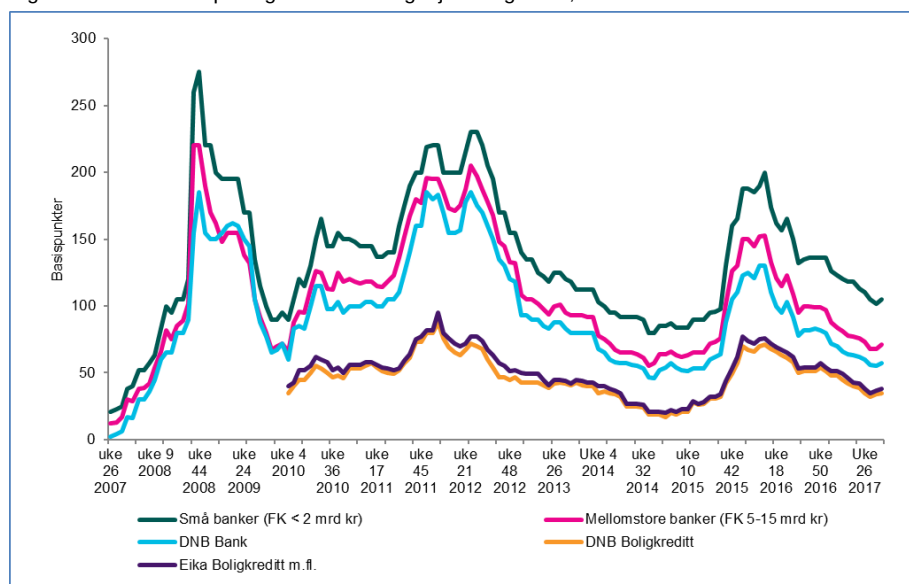
Figur 4.12: Markedsfinansiering, banker og OMF-foretak, etter løpetid og innland/utland

I underkant av 60 prosent av bankenes markedsfinansiering er gjeld til utlandet. En betydelig andel av dette er finansiering med løpetid under 3 måneder, se figur 4.12. Andelen kort utenlandsk markedsfinansiering økte noe både sammenlignet med utgangen av første halvår i år og utgangen av tredje kvartal i fjor. Finansiering med løpetid over 1 år ble noe redusert sammenlignet med utgangen av første halvår i år, men har økt siste år og utgjorde 67 prosent av markedsfinansieringen ved utgangen av tredje kvartal 2017.

Norske banker hadde god tilgang på både kort og lang finansiering i tredje kvartal 2017. Gjennomsnittlig risikopåslag for norske seniorobligasjoner og OMF var på henholdsvis 78 og 37 basispunkter ved utgangen av kvartalet.

Figur 4.13: Indikative påslag for seniorobligasjoner og OMF, 5 år mot 3m-NIBOR. T.o.m. uke 39 2017.

Kilde: DNB Markets

Nærmere om OMF-foretakene

Det er 25 kredittforetak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i Norge. Av disse er 20 heleid, mens 5 er deleid av flere banker. Eierne av verdipapiret har lik fortrinnsrett til dekning av sine krav i sikkerhetsmassen dersom OMF-foretaket skulle misligholde forpliktelsene sine. Verdien av sikkerhetsmassen skal til enhver tid overstige verdien av OMFene³. Gjennomsnittlig belåningsgrad på utlån som inngår i sikkerhetsmassen forandrer seg lite over tid, og ligger i de fleste OMF-foretakene mellom 40 og 55 prosent.

Resultatene for heleide OMF-foretak inngår i bankenes konsernregnskap, og er dermed inkludert i omtalen av banker. De heleide OMF-foretakene økte utlånene med 7 prosent gjennom overføringer og formidlinger av lån fra banker, se tabell 4.4.

Tabell 4.4: Balanseposter heleide OMF-foretak (20 foretak)

	30.09.2017	30.09.2016	
	Mill. kr	Mill. kr	% vekst
Forvaltningskapital	1 157 485	1 104 456	4,8
Brutto utlån til kunder	1 065 642	991 975	7,4
herav utlån sikret med pant i bolig/næringseiendom	1 037 747	962 197	7,9
Fyllingssikkerhet	7 655	7 847	-2,5
Sum sikkerhetsmasse	1 107 351	1 029 472	7,6
Gjennomsnittlig overpantsettelse	41,9 %	33,6 %	
Gjeld stiftet v. utstedelse av oblig. m. fortrinnsrett	780 350	770 343	1,3
Gjeld til kredittinstitusjoner	250 947	216 094	16,1

Resultatet for gruppen av deleide OMF-foretak påvirkes i stor grad av urealiserte tap på sikringsinstrumenter, se tabell 4.5. Utlånsveksten i de deleide OMF-foretakene var 3 prosent siste tolv måneder, se tabell 4.6.

Tabell 4.5: Resultatposter deleide OMF-foretak (5 foretak)

	1.-3. kvartal 2017		1.-3. kvartal 2016	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	970	0,35	863	0,30
Andre inntekter	-869	-0,31	-423	-0,15
herav verdiendr. finansielle instrumenter	-575	-0,21	-190	-0,07
Andre kostnader	95	0,03	87	0,03
herav lønn og personalkostnader	43	0,02	36	0,01
Resultat før tap på utlån	2	0,00	349	0,12
Bokførte tap på utlån	0	0,00	0	0,00
Resultat før skatt	2	0,00	349	0,12
Skattekostnad	-3	0,00	87	0,03
Resultat etter skatt	5	0,00	263	0,09

³ Krav til overpantsettelse på 102 prosent

Tabell 4.6: Balanseposter deleide OMF-foretak (5 foretak)

	30.09.2017	30.09.2016	
	Mill. kr	Mill. kr	% vekst
Forvaltningskapital	371 845	378 325	-1,7
Brutto utlån til kunder	272 816	263 834	3,4
herav utlån sikret med pant i bolig/næringseiendom	271 416	262 048	3,6
Fyllingssikkerhet	44 726	55 922	-20,0
Sum sikkerhetsmasse	316 369	318 144	-0,6
Gjennomsnittlig overpantsettelse	9,1 %	9,6 %	
Gjeld stiftet v. utstedelse av oblig. m. fortrinnsrett	290 049	290 336	-0,1
Gjeld til kredittinstitusjoner	22 078	30 128	-26,7

Utenlandske bankers filialer i Norge

De elleve utenlandske bankenes filialer i Norge hadde en utlånsvekst siste tolv måneder på 4,7 prosent, inkludert utlån i OMF-foretak. Etter filialiseringen av Nordea står utenlandske filialer for 19 prosent av samtlige bankers utlån til personkunder (i denne andelen er Nordea Eiendoms kreditt inkludert, siden all lånebehandling skjer i Nordea Bank AB filial Oslo). Andelen av utlån til innenlandske bedriftskunder var betydelig høyere, med 36 prosent. De utenlandske filialene har noe høyere utlånstap enn de norske bankene etter tre kvartaler, med et samlet tap tilsvarende 0,29 prosent av utlån.

Tabell 4.6: Hovedposter i regnskapet for utenlandske bankers filialer i Norge

	1.-3.kv.17		1.-3.kv.16	
	Mill.kr	% GFK	Mill.kr	% GFK
Netto renteinntekter	14 076	1,40	12 378	1,25
Andre inntekter	6 629	0,66	8 038	0,81
herav verdiendr. finansielle instrumenter	895	0,09	928	0,09
Driftskostnader	8 366	0,83	7 977	0,81
herav lønn og admin.kost.	6 148	0,61	6 060	0,61
Resultat før tap	12 339	1,23	12 439	1,26
Tap på utlån	2 425	0,24	3 572	0,36
Resultat før skatt	9 914	0,99	8 867	0,90

	30.09.17	30.09.16	
	Mrd.kr	Mrd.kr	Vekst
Forvaltningskapital	1 365,8	1 133,0	20,5
Brutto utlån til kunder (inkl. OMF-foretak)	1 099,2	1 049,5	4,7
Innskudd fra kunder	509,2	503,3	1,2

Øvrige kredittforetak

Gruppen består av Kommunalbanken, Bolig- og Næringskreditt og Kredittforeningen for Sparebanker. Kommunalbanken er størst med en forvaltningskapital på 415 mrd. kroner, som utgjør 97 prosent av forvaltningskapitalen for denne gruppen. Foretakene samlet hadde et resultat før skatt som var bedre enn på samme tid i fjor, se tabell 4.8. Dette skyldtes lavere netto urealiserte tap på finansielle instrumenter i 1. – 3. kvartal i år enn i tilsvarende periode i fjor.

Tabell 4.8: Resultatposter (3 kredittforetak)

	1.-3. kvartal 2017		1.-3. kvartal 2016	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	1 731	0,53	1 680	0,50
Andre inntekter	-464	-0,14	-1 026	-0,31
herav verdiendr. finansielle instrumenter	-477	-0,15	-1 060	-0,32
Andre kostnader	174	0,05	167	0,05
herav lønn og personalkostnader	102	0,03	104	0,03
Resultat før tap på utlån	1 077	0,33	473	0,14
 Bokførte tap på utlån	 -3	 0,00	 1	 0,00
Resultat før skatt	1 080	0,33	472	0,14
 Skattekostnad	 271	 0,08	 118	 0,04
Resultat etter skatt	809	0,25	354	0,11

Tabell 4.9: Balanseposter (3 kredittforetak)

	30.09.2017	30.09.2016	% vekst
	Mill. kr	Mill. kr	
Forvaltningskapital	426 601	436 327	-2,2
Brutto utlån til kunder	280 327	269 902	3,9
herav utlån vurdert til amortisert kost	146 162	136 072	7,4
herav utlån vurdert til virkelig verdi	134 165	133 830	0,3
 Gjeld v. utstedelse av verdipapirer	 382 167	 377 533	 1,2
Gjeld til kredittinstitusjoner	6 210	7 400	-16,1

Finansieringsforetak

- Stabile netto renteinntekter
- Økning i tap på utlån

I kapittelet omtales utviklingen i 25 norske finansieringsforetak. Hovedområdene til foretakene er leasing og bilfinansiering i tillegg til kortbaserte utlån og annen forbruksfinansiering.

Resultat

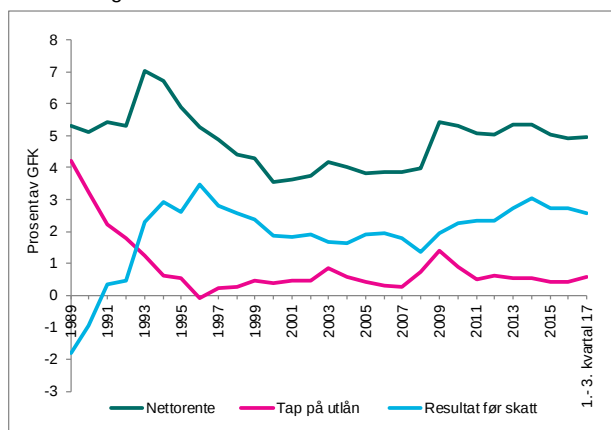
Finansieringsforetakenes resultat før skatt i prosent av GFK, falt med 0,4 prosentpoeng sammenlignet med tilsvarende periode i fjor, se tabell 4.10. Hovedårsaken var en økning i bokførte tap på utlån i 2017. Tapene på samme tid i fjor var noe påvirket av tilbakeføringer i ett foretak. Netto renteinntekter lå på omtrent samme nivå som i 1. – 3. kvartal 2016. Ellers har resultatutviklingen for finansieringsforetakene samlet vært forholdsvis stabil de siste årene, se figur 4.14. Egenkapitalavkastningen falt med 0,9 prosentpoeng, sammenlignet med tilsvarende i fjor, men er høyere enn for hele 2016.

Tabell 4.10: Resultatposter finansieringsforetak*

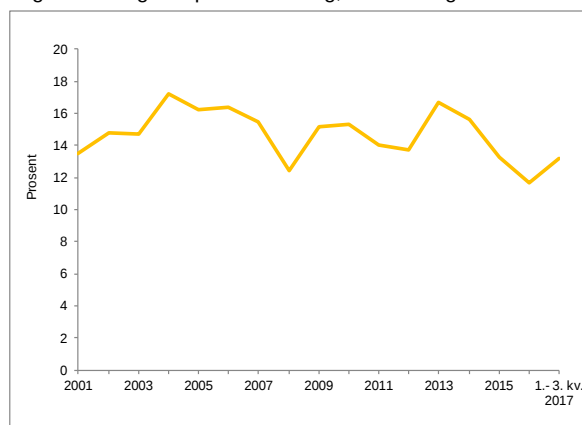
	1.-3. kvartal 2017		1.-3. kvartal 2016	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	4 907	4,97	4 469	4,99
Andre inntekter	271	0,27	363	0,41
herav verdiendr. finansielle instrumenter	11	0,01	0	0,00
Andre kostnader	1 919	1,94	1 813	2,03
herav lønn og personalkostnader	912	0,92	843	0,94
Driftsresultat før tap	3 139	3,18	2 864	3,20
Bokførte tap på utlån	585	0,59	301	0,34
Resultat før skatt	2 554	2,59	2 563	2,86
Skattekostnad	512	0,52	640	0,72
Resultat etter skatt	2 043	2,07	1 923	2,15
Egenkapitalavkastning	13,2 %		14,3 %	

*Forbrukslån i norske finansieringsforetak inngår her.

Figur 4.14: Nettorente, tap på utlån og resultat før skatt, finansieringsforetak

Figur 4.15: Egenkapitalavkastning, finansieringsforetak

Balanse

Finansieringsforetakene samlet hadde en utlånsvekst på 13 prosent siste tolv måneder, se tabell 4.11. Generelt ligger misligholdet i finansieringsforetakene på et høyere nivå enn i bankene.

Tabell 4.11: Balanseposter finansieringsforetak*

	30.09.2017		30.09.2016		
	Mill. kr	% br. utlån	Mill. kr	% br. utlån	% vekst
Forvaltningskapital	134 960		124 486		8,4
Brutto utlån til kunder	127 451		112 927		12,9
herav utlån vurdert til amortisert kost	124 633		110 227		13,1
Tapsnedskrivninger på utlån til amortisert kost	-1 189	-1,0	-1 313	-1,2	-9,5
herav individuelle tapsnedskrivninger	-749	-0,6	-864	-0,8	-13,3
herav gruppenedskrivninger	-440	-0,4	-449	-0,4	-2,1
Brutto misligholdte lån, 30 dager	5 737	4,5	5 646	5,0	1,6
Gjeld til kredittinstitusjoner	95 110		90 626		4,9

*Forbrukslån i norske finansieringsforetak inngår her.

Forbrukslån i banker og finansieringsforetak

- Fortsatt høy vekst
- Stabilt høye netto renteinntekter

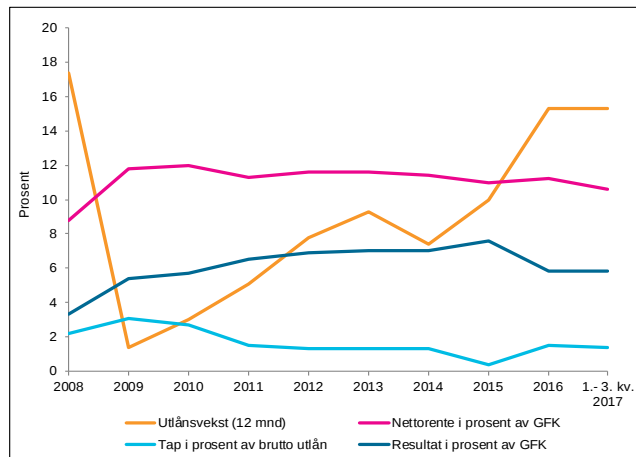
Finanstilsynet kartlegger virksomheten til et utvalg foretak som driver med forbruksfinansiering. Utvalget består av 27 foretak (15 banker og 12 finansieringsforetak) ved utgangen av tredje kvartal 2017, og dekker hoveddelen av det norske markedet. Både norske foretak og utenlandske filialer i Norge inngår i utvalget. Forbrukslån omfatter kredittkortlån og andre utlån uten sikkerhet.

Høy lønnsomhet over lengre tid har gjort forbrukslån til et attraktivt satsningsområde for nye tilbydere. I tillegg har noen av de etablerte foretakene satset sterkere på forbrukslån enn tidligere. Netto renteinntekter har siden 2009 ligget stabilt på over 10 prosent av GFK, se figur 4.16. Foretakene kan tåle relativt høye tap på forbrukslån og samtidig oppnå god lønnsomhet fordi rentene på forbrukslån er klart høyere enn på pantesikrede lån. Tapstallene påvirkes av salg av porteføljer og tilbakeføringer av tidligere bokførte tap for enkeltforetak. Korrigert for dette ville tapsnivået vært noe høyere.

Forbrukslån til norske husholdninger tilsvarer om lag 3 prosent av husholdningenes samlede gjeld. De siste årene har veksten i forbrukslån vært klart høyere enn den generelle kredittveksten til personkunder. Nye tilbydere med forbrukslån som hovedvirksomhet, har generelt hatt høyere utlånsvekst enn tradisjonelle banker. Tolv månedersveksten i det norske markedet for forbrukslån var 15,3 prosent ved utgangen tredje kvartal 2017, se tabell 4.12, mens den var 16,0 prosent ved utgangen av andre kvartal. Kredittkortlån utgjorde om lag 52 prosent av forbrukslån ved utgangen av tredje kvartal 2017, mot 57 prosent ett år tidligere. I

overkant av 70 prosent av kredittkortlånene var rentebærende. Misligholdet på forbrukslån er generelt høyere enn for andre lån i banker og finansieringsforetak, og det har vært en økning i misligholdet det siste året.

Figur 4.16: Utlånsvekst, nettorente, tap på utlån og resultat før skatt

Tabell 4.12: Utviklingen i forbrukslån i et utvalg foretak

	1.-3. kv. 17	1.-3. kv. 16
Forbrukslån per 30.09. Totalt (mill. kr)	140 197	120 379
Årsvekst %	16,5	–
Forbrukslån per 30.09. Norge (mill. kr)	100 742	87 406
Årsvekst %	15,3	13,2
Tap i % av forbrukslån (annualisert)	1,4	1,6
Nettorente i % av GFK (annualisert)	10,6	11,0
Resultat ord.drift i % av GFK (annualisert)	5,8	6,1
Brutto misligh. lån, 90 dg, % av forbrukslån	5,4	4,8
Brutto misligh. lån, 30 dg, % av forbrukslån	8,1	7,0

5 Forsikring

Livsforsikringsforetak

- Bokført resultat uendret sammenlignet med de tre første kvartalene i 2016
- Aksjeoppgang bidro til bedring i verdijustert avkastning og resultat

Resultat

Livsforsikringsforetakene fikk et resultat før skatt på 6,5 mrd. kroner (0,6 prosent av GFK) i første til tredje kvartal 2017, se tabell 5.1. Dette var om lag samme nivå som i samme periode i 2016 målt mot GFK. Verdijustert resultat, som er resultat før overføring til kursreguleringsfondet, var 15,4 mrd. kroner (1,5 prosent av GFK). Dette var en økning på nær 5 mrd. kroner sammenlignet med samme periode i fjor og 0,4 prosentpoeng høyere målt mot GFK. Bedringen i resultatet skyldes blant annet økte investeringsinntekter, hovedsakelig som følge av oppgang i aksjemarkedene.

Tabell 5.1: Utvalgte resultatposter

RESULTAT	1.-3. kvartal 2017		1.-3. kvartal 2016	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Forfalte bruttopremier	69 643	6,6	72 596	7,3
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	44 259	4,2	38 505	3,9
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	18 405	1,7	5 015	0,5
Utbetalte erstatninger	-40 403	-3,8	-37 931	-3,8
Endring i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-28 176	-2,7	-32 883	-3,3
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-15 095	-1,4	-13 320	-1,3
Resultat fra kundeporteføljene (teknisk regnskap)	4 460	0,4	3 710	0,4
Resultat fra selskapsporteføljen (ikke-teknisk regnskap)	2 036	0,2	2 086	0,2
Resultat før skatt	6 496	0,6	5 795	0,6
Endringer i kursreguleringsfond	8 903	0,8	5 076	0,5
Verdijustert resultat før skatt	15 399	1,5	10 872	1,1

Foretakenes forfalte bruttopremier i første til tredje kvartal 2017 sank sammenlignet med samme periode i fjor, både nominelt og i prosent av GFK. Utbetalte erstatninger utgjorde 40,4 mrd. kroner, som er om lag samme nivå som i fjor målt mot GFK.

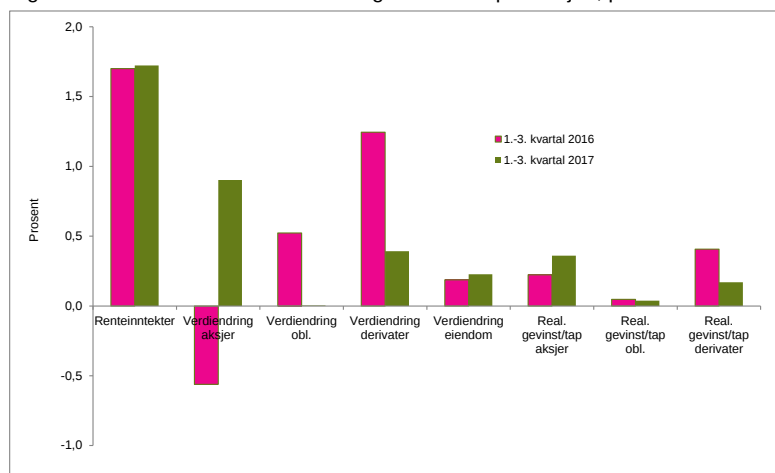
Netto inntekter fra investeringene i kollektivporteføljen utgjorde 4,2 prosent av GFK i første til tredje kvartal 2017, en økning fra 3,9 prosent av GFK i samme periode i fjor. Betydelig økning i urealiserte gevinster på aksjer og noe økte renteinntekter bidro positivt til økningen i finansinntektene. Lavere urealiserte gevinster på derivater trekker imidlertid noe ned. De realiserte gevinstene falt noe samlet sett, og skyldes i hovedsak lavere realiserte gevinster på derivater. Samtidig hadde foretakene økte realiserte gevinster på aksjer.

Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen økte betydelig fra første til tredje kvartal i 2016 til samme periode i år, fra 0,5 til 1,7 prosent av GFK. Samtlige foretak med investeringsvalgportefølje har hatt betydelig økning i inntektene fra denne porteføljen sammenlignet med samme periode i fjor, noe som

henger sammen med aksjeoppgangen og den høye gjennomsnittlige aksjeandelen i investeringsvalgporteføljen.

Kursreguleringsfondet økte med 8,9 mrd. kroner i første til tredje kvartal 2017, mot 5,1 mrd. kroner i samme periode i 2016.

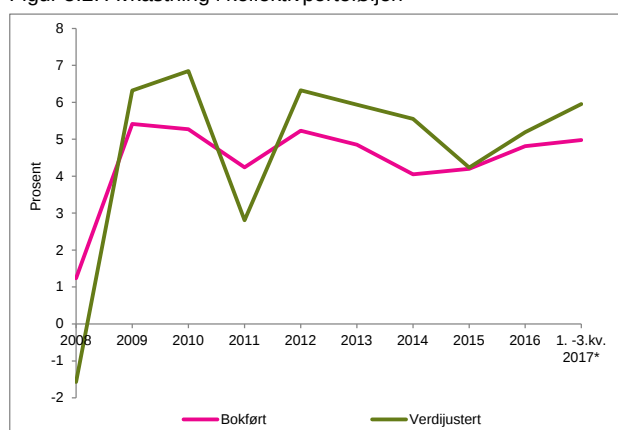
Figur 5.1: Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen, prosent av GFK

Avkastning i kollektivporteføljen

Kollektivporteføljen omfatter ytelsespensjon, fripoliser og øvrige kontrakter der kundene er garantert en årlig minsteavkastning. Bokført kapitalavkastning i kollektivporteføljen var 3,7 prosent i de tre første kvartalene i 2017 (5,0 prosent annualisert), som er uendret sammenlignet med samme periode i fjor. Den verdjusterte avkastningen, som inkluderer de urealiserte verdiendringene, økte fra 4,1 til 4,6 prosent (hhv. 5,4 og 6,0 prosent annualisert) i samme periode.

Figur 5.2: Avkastning i kollektivporteføljen

Balanse

Livsforsikringsforetakenes totale forvaltningskapital var 1 456 mrd. kroner ved utgangen av tredje kvartal 2017. Kollektivporteføljen, som består av kontrakter med rentegaranti, utgjør hoveddelen av balansen med 1

038 mrd. kroner. Omtalen under er hovedsakelig knyttet til investeringene i kollektivporteføljen hvor foretakene har garantert en årlig minimumsavkastning.

Tabell 5.2: Utvalgte balanseposter (total balanse)

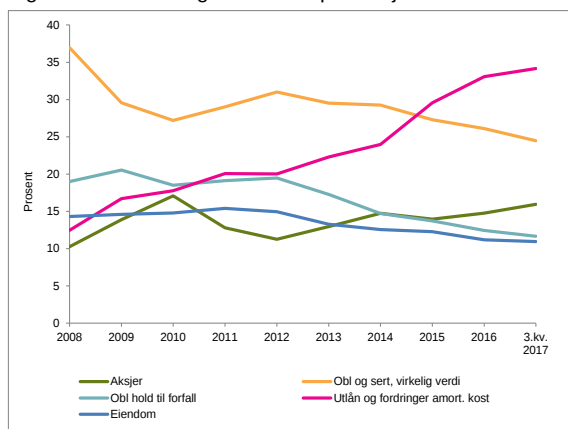
	30.09.2017		30.09.2016	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Bygninger og faste eiendommer (inkl. eiendomsselskaper)	123 578	8,5	118 922	8,7
Finansielle eiendeler til amortisert kost	504 608	34,7	464 933	34,1
Finansielle eiendeler til virkelig verdi	782 834	53,8	732 127	53,8
herav aksjer og andeler	336 734	23,1	266 322	19,6
herav obligasjoner og sertifikater	419 148	28,8	431 663	31,7
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	1 455 506	100,0	1 361 564	100,0
herav eiendeler i selskapsporteføljen	138 734	9,5	133 665	9,8
herav eiendeler i kollektivporteføljen	1 038 686	71,4	1 005 095	73,8
herav eiendeler i investeringsvalgporteføljen	277 297	19,1	221 911	16,3
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	1 029 490	70,7	995 374	73,1
herav premiereserve	898 696	61,7	873 487	64,2
herav tilleggsavsetninger	43 970	3,0	35 607	2,6
herav kursreguleringsfond	54 693	3,8	45 713	3,4

Kilde: Finanstilsynet

Aksjeandelen i kollektivporteføljen var 16 prosent ved utgangen av tredje kvartal 2017. Andelen har endret seg lite siden 2014. Dette gjelder kun beholdningstall, og aksjeeksponeringen inkludert derivater kan avvike noe fra dette.

Obligasjoner målt til virkelig verdi utgjorde 24 prosent av kollektivporteføljen ved utgangen av tredje kvartal 2017. Andel har falt jevnt siden 2012, da andelen var over 30 prosent. Utlån og fordringer målt til amortisert kost har økt betydelig de siste årene, og utgjorde 34 prosent av kollektivporteføljen ved utgangen av tredje kvartal 2017. Både obligasjoner til amortisert kost og spesielt boliglån har økt kraftig siden 2014. Andelen hold til forfall-obligasjoner utgjorde 12 prosent av kollektivporteføljen, det samme som i 2016, men andelen har falt gradvis siden 2009.

Figur 5.3: Investeringer i kollektivporteføljen

I investeringsvalgporteføljen, som i hovedsak består av kontrakter uten garantert rente, var aksjeandelen 61 prosent ved utgangen av tredje kvartal 2017, mens andelen obligasjoner var 36 prosent. Aksjeandelen har økt noe de siste årene.

Skadeforsikringsforetak

- Noe svakere finansavkastning sammenlignet med første til tredje kvartal 2016
- Noe svakere forsikringsteknisk resultat

Størrelsene som gjelder skadeforsikringsforetak samlet er unntatt captives, sjøforsikringsforetakene Gard og Skuld, og Den Norske Krigsforsikring for Skib (DNK), og omfatter i alt 43 skadeforsikringsforetak.

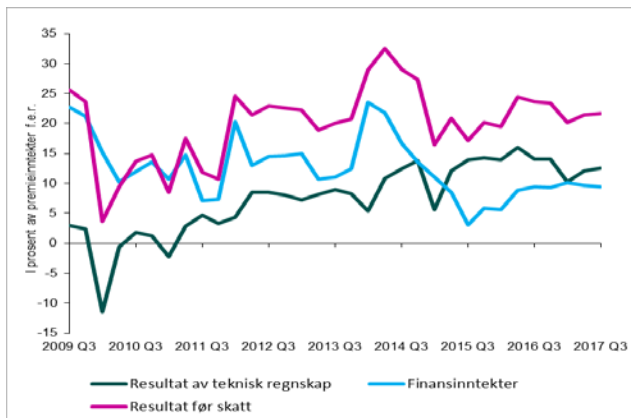
Resultat

Skadeforsikringsforetakenes resultat før skatt, målt som andel av premieinntekter, var 21,6 prosent i første til tredje kvartal 2017. Dette var en reduksjon på 2,1 prosentpoeng sammenlignet med tilsvarende periode i 2016. Reduksjonen i resultatet skyldes en nedgang i finansinntektene, samt et svakere forsikringsrelatert resultat (teknisk regnskap), se tabell 5.3 og figur 5.4. Resultatet fra den forsikringsrelaterte driften (teknisk regnskap) ble som andel av premieinntektene redusert med 1,5 prosentpoeng. Sum forsikringsrelaterte driftskostnader var 1,9 prosentpoeng høyere enn samme periode i fjor, hovedsakelig som følge av en endring i pensjonsordningen i Gjensidige Forsikring ASA i første kvartal 2016 (engangseffekt). Nedgangen i finansinntektene skyldes i hovedsak lavere avkastning på obligasjoner.

Tabell 5.3: Utvalgte resultatposter for skadeforsikringsforetakene

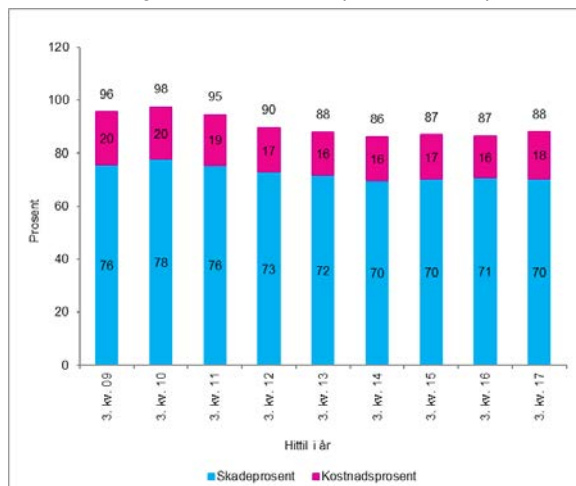
	1.-3. kvartal 2017		1.-3. kvartal 2016	
	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie
Premieinntekter for egen regning	31 971		30 844	
Erstatningskostnader for egen regning	22 514	70,4	21 827	70,8
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	5 666	17,7	4 867	15,8
Resultat av teknisk regnskap	4 009	12,5	4 346	14,1
Netto inntekter fra investeringer	3 004	9,4	2 917	9,5
herav renteinntekt og utbytte på finansielle eiendeler	1 513	4,7	1 622	5,3
herav verdiendringer	163	0,5	-371	-1,2
herav gevinster ved realisasjon	1 494	4,7	1 761	5,7
Resultat av ikke teknisk regnskap	2 904	9,1	2 949	9,6
Resultat før skattekostnad	6 913	21,6	7 295	23,7

Figur 5.4: Resultater i skadeforsikringsforetakene samlet. Prosent av premieinntekter f.e.r.

Lønnsomheten i den forsikringsrelaterte driften for skadeforsikringsforetakene samlet sett var noe svakere i de tre første kvartalene i 2017 med en combined ratio på 88,1 prosent, se figur 5.5. Det skyldes en økning i kostnadsprosenten på 1,9 prosentpoeng. Skadeprosenten ble redusert med 0,3 prosentpoeng fra de tre første kvartalene i 2016. Gjensidige Forsikring ASA svekket sin combined ratio med 2,4 prosentpoeng, som følge av en økning i kostnadsprosenten som hovedsakelig skyldes endringen i pensjonsordningen i foretaket i første kvartal 2016 (engangseffekt).

Figur 5.5: Sum av skade- og kostnadsprosent for skadeforsikringsforetakene samlet (combined ratio)

Balanse

Skadeforsikringsforetakene som er inkludert her hadde en samlet forvaltningskapital på 131,9 mrd. kroner ved utgangen av tredje kvartal 2017. Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning utgjorde 40 prosent av forvaltningskapitalen ved utgangen av tredje kvartal 2017, som var 1,5 prosentpoeng lavere enn året før, se tabell 5.5. Aksjeandelen var 10,8 prosent, en oppgang på 0,7 prosentpoeng.

Tabell 5.5: Utvalgte balanseposter for skadeforsikringsforetakene

	30.09.2017		30.09.2016	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Investeringer	101 896	77,3	103 447	79,3
Bygninger og andre faste eiendommer	282	0,2	304	0,2
Datterforetak, tilknyttet foretak og felleskontrollerte foretak	11 105	8,4	10 273	7,9
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	21 193	16,1	21 735	16,7
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	68 825	52,2	70 680	54,2
Aksjer og andeler	14 289	10,8	13 121	10,1
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	52 710	40,0	54 210	41,5
Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser	7 468	5,7	5 674	4,3
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	131 880	100,0	130 504	100,0
Egenkapital	43 530	33,0	40 975	31,4
Forsikringsforpliktelser brutto	73 907	56,0	71 822	55,0
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	20 370	15,4	19 259	14,8
Brutto erstatningsavsetning	52 835	40,1	51 972	39,8

6 Resultat og balanse for hver bransje

BANKER (bankkonsern)

Samtlige 126 norske banker

RESULTAT	1.-3. kvartal 2017		1.-3. kvartal 2016	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Renteinntekter m.v.	89 735	2,62	84 719	2,54
Rentekostnader m.v.	31 503	0,92	30 922	0,93
Netto renteinntekter	58 232	1,70	53 798	1,62
Utbytte	2 086	0,06	2 987	0,09
Provisjonsinntekter m.v.	15 660	0,46	14 387	0,43
Provisjonskostnader m.v.	3 913	0,11	3 469	0,10
Netto verdiendr. på finansielle instrumenter	4 012	0,12	6 190	0,19
Andre inntekter	2 956	0,09	4 180	0,13
Lønn- og administrasjonskostnader	28 153	0,82	26 137	0,78
... herav lønn, pensjoner og sosiale ytelser oa.	17 924	0,52	16 573	0,50
Avskrivninger	2 340	0,07	2 448	0,07
Andre kostnader	4 591	0,13	3 951	0,12
Driftsresultat før tap	43 948	1,28	45 536	1,37
Tap på utlån	4 159	0,12	8 624	0,26
Verdifall på ikke-finansielle eiendeler	-774	-0,02	-147	0,00
Resultat før skatt	40 563	1,18	37 058	1,11
Skattekostnad	9 106	0,27	7 986	0,24
Resultat for perioden	31 457	0,92	29 072	0,87

BALANSE	30.09.2017		30.09.2016	
	Mill. kr		Mill. kr	% vekst
Forvaltningskapital	4 524 750		4 258 754	6,2
Brutto utlån til kunder	3 315 436		3 114 016	6,5
Tapsnedskrivninger av utlån (amortisert kost)	-28 071		-27 294	2,8
... herav gruppenedskrivninger	-11 929		-11 125	7,2
Innsk. fra og gjeld til kunder	2 160 615		1 971 741	9,6
Gjeld stiftet ved utsted. av verdipapirer	1 377 642		1 362 194	1,1

KREDITTFORETAK**28 kredittforetak (uten Eksportfinans)**

RESULTAT	1.-3. kvartal 2017		1.-3. kvartal 2016	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Renteinntekter og lignende inntekter	28 757	2,00	27 338	1,96
Rentekostnader og lignende kostnader	18 358	1,28	18 185	1,30
= Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	10 400	0,72	9 153	0,65
Utbytte og andre lignende inntekter	6	0,00	6	0,00
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	140	0,01	109	0,01
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	624	0,04	312	0,02
Nto. gev./tap omløpsmidler/fin. eiend. vurd. til virk. verdi	-2 340	-0,16	-1 150	-0,08
Nto. gev./tap sikringsbokføring/valutakursdifferanser	-363	-0,03	-534	-0,04
Andre driftsinntekter	4	0,00	4	0,00
Lønn og administrasjonskostnader	1 496	0,10	2 644	0,19
...herav lønn, pensjoner og sosiale ytelser	178	0,01	163	0,01
Avskrivninger og avsetninger	20	0,00	20	0,00
Andre driftskostnader	213	0,01	250	0,02
Driftsresultat før tap	5 495	0,38	4 361	0,31
Tap på utlån	31	0,00	16	0,00
Resultat før skatt	5 464	0,38	4 345	0,31
Skatt på ordinært resultat	1 356	0,09	1 081	0,08
Periodens resultat	4 108	0,29	3 264	0,23

BALANSE	30.09.2017		30.09.2016	
	Mill. kr		Mill. kr	% vekst
Forvaltningskapital	1 955 931		1 919 107	1,9
Brutto utlån til kunder	1 618 785		1 525 711	6,1
... herav vurdert til amortisert kost	1 435 525		1 330 997	7,9
...herav vurdert til virkelig verdi	183 261		194 714	-5,9
Tapsnedskrivninger av utlån (amortisert kost)	-334		-325	2,8
...herav gruppenedskrivninger	-249		-238	4,8
Gjeld til kredittinstitusjoner	279 236		253 623	10,1
Gjeld v. utstedelse av verdipapirer	1 481 545		1 463 763	1,2

FINANSIERINGSFORETAK

25 finansieringsforetak

RESULTAT	1.-3. kvartal 2017		1.-3. kvartal 2016	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Renteinntekter og lignende inntekter	6 238	6,32	5 685	6,35
Rentekostnader og lignende kostnader	1 332	1,35	1 216	1,36
= Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	4 907	4,97	4 469	4,99
Utbytte og andre lignende inntekter	0	0,00	0	0,00
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	639	0,65	647	0,72
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	678	0,69	625	0,70
Nto. gev./tap omløpsmidler/fin. eiend. vurd. til virk. verdi	10	0,01	-2	0,00
Nto. gev./tap sikringsbokføring/valutakursdifferanser	1	0,00	2	0,00
Andre driftsinntekter	298	0,30	341	0,38
Lønn og administrasjonskostnader	1 583	1,60	1 493	1,67
...herav lønn, pensjoner og sosiale ytelser	912	0,92	843	0,94
Avskrivninger og avsetninger	120	0,12	155	0,17
Andre driftskostnader	336	0,34	320	0,36
Driftsresultat før tap	3 139	3,18	2 864	3,20
Tap på utlån	585	0,59	301	0,34
Resultat før skatt	2 554	2,59	2 563	2,86
Skatt på ordinært resultat	512	0,52	640	0,72
Periodens resultat	2 043	2,07	1 923	2,15

BALANSE	30.09.2017		30.09.2016	
	Mill. kr		Mill. kr	% vekst
Forvaltningskapital	134 960		124 486	8,4
Brutto utlån til kunder	127 451		112 927	12,9
Tapsnedskrivninger av utlån (amortisert kost)	-1 189		-1 313	-9,5
...herav gruppenedskrivninger	-440		-449	-2,1
Gjeld til kredittinstitusjoner	95 110		90 626	4,9

Resultatrapport for finansforetak, 1.-3. kvartal 2017

Resultat og balanse for hver bransje

LIVSFORSIKRINGSFORETAK

12 livsforsikringsforetak

RESULTAT	1.-3. kvartal 2017		1.-3. kvartal 2016	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Forfalte bruttopremier	69 643	6,6	72 596	7,3
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	44 259	4,2	38 505	3,9
herav renteinntekter og utbytte på finansielle eiendeler	18 202	1,7	16 855	1,7
herav gevinster ved realisasjon	5 397	0,5	6 651	0,7
herav verdiendringer	14 162	1,3	9 718	1,0
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	18 405	1,7	5 015	0,5
Utbetalte erstatninger	-40 403	-3,8	-37 931	-3,8
Endring i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-28 176	-2,7	-32 883	-3,3
herav endring i kursreguleringsfond	-8 903	-0,8	-5 076	-0,5
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-15 095	-1,4	-13 320	-1,3
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-4 580	-0,4	-4 469	-0,5
Resultat av teknisk regnskap (kundeporteføljene)	4 460	0,4	3 710	0,4
Resultat av ikke-tekniske regnskap (selskapsporteføljen)	2 036	0,2	2 086	0,2
Resultat før skatt	6 496	0,6	5 795	0,6
Endringer i kursreguleringsfond	8 903	0,8	5 076	0,5
Verdijustert resultat før skatt	15 399	1,5	10 872	1,1
Totalresultat (inkl. andre resultatkomponenter) etter skatt	5 527	0,5	4 919	0,5

BALANSE	30.09.2017		30.09.2016	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Bygninger og faste eiendommer (inkl. eiendomsselskaper)	123 578	8	118 922	9
Finansielle eiendeler til amortisert kost	504 608	35	464 933	34
herav investeringer som holdes til forfall	121 190	8	128 969	9
herav utlån og fordringer	354 778	24	309 340	23
Finansielle eiendeler til virkelig verdi	782 834	54	732 127	54
herav aksjer og andeler	336 734	23	266 322	20
herav obligasjoner og sertifikater	419 148	29	431 663	32
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	1 455 506	100	1 361 564	100
herav eiendeler i selskapsporteføljen	138 734	10	133 665	10
herav eiendeler i kollektivporteføljen	1 038 686	71	1 005 095	74
herav eiendeler i investeringsvalgporteføljen	277 297	19	221 911	16
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	1 029 490	71	995 374	73
herav premiereserve	898 696	62	873 487	64
herav tilleggsavsetninger	43 970	3	35 607	3
herav kursreguleringsfond	54 693	4	45 713	3

SKADEFORSIKRINGSFORETAK

43 skadeforsikringsforetak (uten captives, Gard, Skuld og DNK)

RESULTAT	1.-3. kvartal 2017		1.-3. kvartal 2016	
	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie
Premieinntekter for egen regning	31 971		30 844	
Erstatningskostnader for egen regning	22 514	70,4	21 827	70,8
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	5 666	17,7	4 867	15,8
Resultat av teknisk regnskap	4 009	12,5	4 346	14,1
Netto inntekter fra investeringer	3 004	9,4	2 917	9,5
herav renteinntekt og utbytte på finansielle eiendeler	1 513	4,7	1 622	5,3
herav verdiendringer	163	0,5	-371	-1,2
herav gevinster ved realisasjon	1 494	4,7	1 761	5,7
Resultat av ikke teknisk regnskap	2 904	9,1	2 949	9,6
Resultat før skattekostnad	6 913	21,6	7 295	23,7

BALANSE	30.09.2017		30.09.2016	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Investeringer	101 896	77,3	103 447	79,3
Bygninger og andre faste eiendommer	282	0,2	304	0,2
Datterforetak, tilknyttet foretak og felleskontrollerte foretak	11 105	8,4	10 273	7,9
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	21 193	16,1	21 735	16,7
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	68 825	52,2	70 680	54,2
herav aksjer og andeler	14 289	10,8	13 121	10,1
herav obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	52 710	40,0	54 210	41,5
Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser	7 468	5,7	5 674	4,3
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	131 880	100,0	130 504	100,0
Egenkapital	43 530	33,0	40 975	31,4
Forsikringsforpliktelser brutto	73 907	56,0	71 822	55,0
herav avsetning for ikke opptjent bruttopremie	20 370	15,4	19 259	14,8
herav brutto erstatningsavsetning	52 835	40,1	51 972	39,8

7 Tabeller for grupper

Banker

Tabell 7.1: Resultatposter for gruppen av de 7 store bankene

	1.-3.kv.17		1.-3.kv.16	
	Mill.kr.	% av GFK	Mill.kr.	% av GFK
Netto renteinntekter	36 764	1,45	35 003	1,39
Andre inntekter	15 420	0,61	18 585	0,74
herav verdiendr. finansielle instrumenter	3 333	0,13	5 311	0,21
Driftskostnader	23 398	0,92	22 042	0,88
herav lønn og personalkostnader	12 791	0,50	12 006	0,48
Resultat før tap	28 786	1,14	31 546	1,26
Tap på utlån	2 945	0,12	6 895	0,27
Verdifall på ikke finansielle eiendeler	-773	-0,03	-5	0,00
Resultat før skatt	26 615	1,05	24 656	0,98
Skattekostnad	5 977	0,24	5 269	0,21
Resultat etter skatt	20 637	0,81	19 387	0,77
EK-avkastning	11,2		11,4	

Tabell 7.2: Balanseposter for gruppen av de 7 store bankene

	30.09.17		30.09.16		vekst i %
	Mrd.kr	% av br. utlån	Mrd.kr	% av br. utlån	
Forvaltningskapital	3 290,7		3 137,0		4,9
Brutto utlån til kunder	2 266,8		2 120,7		6,9
... Inkl. utlån i gruppeeide OMF-foretak	2 387,3		2 242,5		6,5
Tapsnedskrivninger på utlån	-19,1	-0,9	-16,5	-0,8	15,7
herav individuell tapsnedskrivning	-12,2	-0,6	-10,0	-0,5	21,9
herav gruppenedskrivning	-6,9	-0,3	-6,5	-0,3	6,3
Brutto misligholdte utlån	19,6	0,9	24,7	1,2	-20,3
Gjeld til kredittinstitusjoner	264,5		215,0		23,1
Innskudd fra kunder*	1 475,6		1 315,8		12,1
Verdipapirgjeld	1 049,1		1 053,4		-0,4
Innskuddsdekning (%)	65,1		62,0		

Tabell 7.3: Resultatposter for gruppen av de 24 mellomstore bankene

	1.-3.kv.17		1.-3.kv.16	
	Mill.kr.	% av GFK	Mill.kr.	% av GFK
Netto renteinntekter	15 513	2,42	13 774	2,34
Andre inntekter	3 430	0,54	3 788	0,64
herav verdiendr. finansielle instrumenter	500	0,08	646	0,11
Driftskostnader	7 671	1,20	7 019	1,19
herav lønn og personalkostnader	3 319	0,52	2 981	0,51
Resultat før tap	11 272	1,76	10 543	1,79
Tap på utlån	884	0,14	1 367	0,23
Verdifall på ikke finansielle eiendeler	2	0,00	-5	0,00
Resultat før skatt	10 386	1,62	9 181	1,56
Skattekostnad	2 413	0,38	2 067	0,35
Resultat etter skatt	7 973	1,25	7 113	1,21
EK-avkastning	13,6		13,7	

Tabell 7.4: Balanseposter for gruppen av de 24 mellomstore bankene

	30.09.17		30.09.16		vekst i %
	Mrd.kr	% av br. utlån	Mrd.kr	% av br. utlån	
Forvaltningskapital	877,8		803,8		9,2
Brutto utlån til kunder	752,4		679,5		10,7
... Inkl. utlån i gruppeeide OMF-foretak	818,4		742,1		10,3
Tapsnedskrivninger på utlån	-6,8	-0,9	-6,2	-0,9	9,8
herav individ. tapsnedskr.	-2,9	-0,4	-2,7	-0,4	5,6
herav gruppenedskrivning	-3,9	-0,5	-3,4	-0,5	13,2
Brutto misligholdte utlån	13,3	1,8	10,7	1,6	24,4
Gjeld til kredittinstitusjoner	37,3		41,7		-10,5
Innskudd fra kunder	433,1		393,5		10,1
Gjeld ved utst. av verdipapirer	278,8		266,1		4,8
Innskuddsdekning	57,6		57,9		

Tabell 7.5: Resultatposter for gruppen av de 95 mindre bankene

	1.-3.kv.17		1.-3.kv.16	
	Mill.kr.	% av GFK	Mill.kr.	% av GFK
Netto renteinntekter	5 954	2,32	5 020	2,19
Andre inntekter	1 952	0,76	1 903	0,83
herav kursgev. finansielle instrumenter	178	0,07	233	0,10
Driftskostnader	4 015	1,56	3 476	1,52
herav lønn og personalkostnader	1 814	0,71	1 586	0,69
Resultat før tap	3 891	1,52	3 447	1,50
Tap på utlån	331	0,13	362	0,16
Verdifall på ikke finansielle eiendeler	-2	0,00	-137	-0,06
Resultat før skatt	3 562	1,39	3 222	1,41
Skattekostnad	716	0,28	650	0,28
Periodens resultat	2 846	1,11	2 572	1,12
EK-avkastning	10,1		10,8	

Tabell 7.6: Balanseposter for gruppen av de 95 mindre bankene

	30.09.17		30.09.16		vekst i %
	Mrd.kr	% av br. utlån	Mrd.kr	% av br. utlån	
Forvaltningskapital	356,3		318,0		12,0
Brutto utlån til kunder	296,9		265,4		11,9
... Inkl. utlån i gruppeeide OMF-foretak	379,5		341,2		11,2
Tapsnedskrivninger	-2,2	-0,7	-2,0	-0,8	7,7
herav individ. tapsnedskr.	-1,1	-0,4	-1,0	-0,4	3,9
herav gruppenedskrivning	-1,1	-0,4	-1,0	-0,4	11,5
Brutto misligholdte utlån	4,8	1,6	4,6	1,7	6,1
Gjeld til kredittinstitusjoner	5,4		4,7		14,8
Innskudd fra kunder	251,8		227,6		10,6
Gjeld ved utst. av verdipapirer	49,7		42,6		16,7
Innskuddsdekning	84,8		85,8		

Finansieringsforetak

Tabell 7.7: Resultatposter finansieringsforetak med leasing/bilfinansiering som hovedområde (9 norske foretak)

	1.-3. kvartal 2017		1.-3. kvartal 2016	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	2 694	3,43	2 288	3,19
Andre inntekter	258	0,33	315	0,44
herav verdiendr. finansielle instrumenter	4	0,00	2	0,00
Andre kostnader	1 042	1,33	942	1,31
herav lønn og personalkostnader	623	0,79	580	0,81
Driftsresultat før tap	1 887	2,41	1 591	2,22
Bokførte tap på utlån	174	0,22	82	0,11
Resultat før skatt	1 712	2,18	1 508	2,10
Skattekostnad	422	0,54	380	0,53
Resultat etter skatt	1291	1,65	1128	1,57

Tabell 7.8: Balanseposter finansieringsforetak med leasing/bilfinansiering som hovedområde (9 norske foretak)

	30.09.2017		30.09.2016		
	Mill. kr	% br. utlån	Mill. kr	% br. utlån	% vekst
Forvaltningskapital	107 634		100 156		7,5
Brutto utlån til kunder	106 148		93 658		13,3
herav leasing	68 905		61 418		12,2
Leasing totalt i norske foretak*	123 014		109 554		12,3
Tapsnedskrivninger på utlån til amortisert kost	-957	-0,9	-944	-1,0	1,3
herav individuelle tapsnedskrivninger	-729	-0,7	-760	-0,8	-4,2
herav gruppenedskrivninger	-228	-0,2	-184	-0,2	24,1
Brutto misligholdte lån, 30 dager	3 937	3,7	4 342	4,6	-9,3
Gjeld til kredittinstitusjoner	80 652		77 181		4,5

*omfatter 15 finansieringsforetak og banker

Tabell 7.9: Balanseposter (18 filialer av utenlandske finansieringsforetak)

	30.09.2017	30.09.2016	Vekst i %
	Mill. kr	Mill. kr	
Brutto utlån til kunder	61 438	57 696	6,5
herav leasing (8 filialer)	15 363	13 102	17,3
Leasing totalt i utenlandske filialer*	24 288	21 288	14,1

*omfatter 12 utenlandske filialer av finansieringsforetak og banker

